

Otizm Nedir?

Otizm: Otizm, doğuştan olan, beynin ve sinir sisteminin farklı yapısından ya da işleyişinden kaynaklandığı kabul edilen nörobiyolojik bir bozukluktur. Başkalarıyla etkileşimde bulunmayı engelleyen ve kişinin kendi iç dünyasıyla baş başa kalmasına yol açan otizm, genellikle 3 yaştan önce ortaya çıkmakta ve bireylerin sosyal iletişim, etkileşim ve davranışlarını olumsuz olarak etkilemektedir.

Asperger Sendromu: Asperger sendromunun otizmden farkı, dil gelişiminde sorunlara rastlanmamasıdır. Diğer bir deyişle, Asperger sendromu otizmden daha hafif seyreden bir otistik spektrum bozukluğu kategorisidir. Asperger sendromunda da sosyal etkileşimde önemli sorunlar görülür. Ayrıca, ilgi ve davranış sınırlılıkları ve takıntıları da mevcuttur.

Atipik Otizm: Otizm, otizm ya da Asperger sendromunun bazı özelliklerinin görülüp, bazılarının görülmemesi durumlarında; diğer bir deyişle, kuşkulu durumlarda konulan tanıdır. Örneğin, hafif otistik belirtiler gösterme durumunda ya da yüksek işlevli otizm özelliği gösterme durumunda, genellikle, atipik otizm tanısı konmaktadır.

Otizmin Bazı Belirtileri

- Başkalarıyla göz teması kurmama
- İsmi söylenince tepki vermeme
- Söyleneni işitmiyor gibi davranma
- İletişim kuramama veya iletişimi sürdürmememe
- Duyguları ifade edememe
- Başkalarının duygularını anlayamama ve uygun tepki gösterememe
- Parmağıyla ile istediği şeyi göstermeme
- Oyuncaklarla oynamayı bilmeme
- Akranlarının oynadığı oyunlara ilgi göstermeme
- Bazı sözleri tekrar tekrar ve ilişkisiz ortamlarda söyleme
- Konuşmada akranlarının gerisinde kalma
- Sallanmak, çırpınmak gibi garip hareketler
- Aşırı hareketlilik
- Hep kendi bildiğince davranma
- Sınırlı alanlara yoğun ilgi gösterme
- Gözlerin bir şeye takılıp kalması
- Bazı eşyaları döndürmek veya dönen eşyalara gösterilen sıra dışı ilgi
- Bazı eşyaları sıraya dizmek gibi sıra dışı hareketler
- Rutinlerine sıkı bağlılık ve günlük yaşamındaki düzen değişikliklerine aşırı tepki verme.

Otizmin Tanılanma Süreci

Tanı koyabilecek kişiler, yalnızca konunun uzmanı olan doktorlardır. Otizmliler çocukların dış görünüşleri diğer çocuklardan farklı değildir; ancak, davranışları farklıdır. Tanı, uzmanlar tarafından çocuğun gözlenmesi, gelişim testleri yapılması ve anne-babalara çocuğun gelişimi hakkında sorular sorulmasıyla konur. Otizmin tanısı 12 aylıktan itibaren konabilir. Erken yaşta tanı konması, bir an önce eğitimin başlaması açısından önemlidir. Ülkemizde otizm tanısı koyabilecek uzmanlar çocuk ruh hastalıkları uzmanları ve çocuk nörologlarıdır.

Tıbbi tanılamadan sonra öğrenciler buldukları okullardan Rehberlik ve Araştırma merkezlerine yönlendirilebilir ve bu kurumlarında çocuğun değerlendirilmesi yapılır. Değerlendirme sonucunda uygun görülen eğitim ortamına (kaynaştırma eğitimi, özel eğitim sınıfı, özel eğitim uygulama merkezleri, özel eğitim iş uygulama merkezi seçeneklerinden biri) yönlendirilir.

Öğretmenlere Öneriler

- Otizm her çocuğu farklı etkiler, geniş bir spektrumdur ve her otizmlı çocuk birbirinden farklıdır. Hepsinin farklı zevkleri, istekleri ve ihtiyaçları bulunmaktadır. Bunlar tespit edilip eğitim önlemleri tespitlere göre oluşturulmalıdır.
- Otizmlı bir çocuk için değişim ve sürprizler tüm hayatının aksamamasına gelebilir. Değişim sürecini çocuğa önceden açıklayıcı bir anlatım yaparak ve anksiyete sürecinde onu anlayarak hafifletebilirsiniz.
- Otizmlı bir çocuk dili anlamak için fazladan zamana ihtiyaç duyar. Ona söyleneni algılaması için cümlenin bitişinin ardından fazladan 3 saniye zaman tanıyın. Basit bir anlatım dili ve kısa cümleler kullanmak söylenenin karşı taraf tarafından anlaşılma ihtimalini artıracaktır. Komut vermeniz gerektiğinde ise 2 kelimeyi geçmemesi çocuğun tepki verme şansını yükseltecektir. Eğer söyleneni tekrarlamamız gerekiyorsa cümlenin yapısını değiştirmeden tekrarlamamız bu durumda büyük bir önem taşır.
- Sözcükleri sadece gerçek anlamlarıyla algırlarlar. Deyimleri anlayamazlar. Buna dikkat edilmelidir.
- Çocuğu iletişim kurmaya teşvik etmek, sürekli üzerinde çalışılması gereken otizmde sosyal beceriler için mükemmel bir etkileşim fırsatıdır. Otizmlı çocuk, yaşitlarıyla kimi zaman ilgili gözükme dahi öğretmenin çocuğu alıştırmaya çalışması yararlı olacaktır.
- Sizin duymayacağınız sesler, fark etmeyeceğiniz renkler ve aniden değişen görüntüler otizmlı bir çocuğun içine kapanmasına sebep olabilir.
- Otizmlı bir çocuk, sınıfta sıkıldığında, heyecanlandığında veya stres olduğunda tekrar eden davranışlar göstermeye başlayacaktır. Bu durumlarda diğer öğrenciler bilgilendirilmeli ve anlayışlı olunmalıdır.
- Ceza vermek yerine pozitif pekiştirme tekniği uygulanmalıdır.
- Otizmlı çocuklar gördükleri her şeyi olduğu gibi söylerler. Bu nedenle size söyleyebilecekleri herhangi bir gözlemi kişisel algılamak yerine, çocuğun sizinle iletişim kurma çabası sizi sevindirmelidir.
- Otizmlı çocuklara anlayışlı davrandığınız sürece size her zaman iyi yaklaşacaklar ve sizi seveceklerdir.

Ailelere Öneriler

- Kabullenme sürecini hızlı ve yumuşak atlatmak gerekir.
- Aile ufak gelişmeleri fark etmeyi ve bunlardan mutlu olmayı öğrenmek için çaba göstermelidir.
- Bu süreçte çocuğa yönelik gerçekçi beklentiler geliştirmek ve ulaşılabilir amaçlar saptamak da çok işe yarayacaktır. Yani çocuktan yapabileceğinden fazlasını beklememek ona zarar verecektir.
- Otizmlı çocuk ailelerinde sıklıkla fiziksel, bedensel ve ruhsal tükenmişlik durumuna rastlanır. Bu durumla ilgili olarak; aile üyelerinin mutlaka kendilerine zaman ayırmaları, hiç değilse haftada birkaç saat yalnızca kendileri için bir şeyler yapmaları önerilebilir.
- Aile, çocuğu çok küçük yaşlardan itibaren sokağa, komşulara diğer deyişle sosyal çevreye çıkarmalı, çevrenin de çocuğu tanınması ve kabul etmesine yardımcı olmalıdır.
- Aile çocuğu eğitime hazırlamalıdır.
- Aile çocuğu okuldan zamanında almalıdır. Çalışma bitiminde anne- babasını çevresinde göremeyen çocuk okulda unutulma korkusu yaşayabilir.
- Eğitimciye sınıf içinde çocuğun davranışlarını etkileyebilecek durumlar hakkında bilgi vermesi gerekmektedir. Eğitimcinin çocuğun yaşadığı olaylardan haberdar olması, çocuğun davranışlarını değerlendirmesi yönünde önemli rol oynayacaktır.
- Çocuğun daha iyi öğrenmesi için pahalı oyuncak ve materyallerin kullanılmasına gerek yoktur. Evde bulunan eşyalar da eğitim amaçlı kullanılabilir. Örneğin çorapları renklerine göre eşleştirme, kaşıkları sayı say-

DÖRTYOL
REHBERLİK VE ARAŞTIRMA
MERKEZİ

Özel Eğitim Hizmetleri Bölümü

Otizm Nedir?

- **Web:** <http://dortyolram.meb.k12.tr>
- **Adres:** Özerli Mah. 1 Nolu Çiftçiyolu Sok. No19 Fatih Ortaokulu Yanı Dört Yol
- **Telefon:** 0326 713 23 33